

ОСНОВНА И СРЕДЊА ШКОЛА „9.МАЈ”

НАРОДНЕ ОМЛАДИНЕ 16, ЗРЕЊАНИН

ТЕЛ./ФАКС: 023.589.020, 589.021

Е-ПОШТА: maj9.skola@beotel.rs

www.9majzr.edu.rs

Деловодни број:4/33

Датум:28.01.2022.

“ Основна и средња школа „9.мај “ Зрењанин

Предшколски програм

јануар, 2022. године

Садржај:

1. Полазне основе предшколског програма.....	3
2. Портрет установе.....	3
2.1. Локално окружење.....	4
2.2. Организациона структура установе	4
2.3. Култура установе: мисија и мото установе	5
3. Предшколска установа као место реалног програма васпитно-образовног рада	6
3.1. Васпитно-образовни програм као израњајући програм заједничког живљења	6
3.2. Понуда програма и услуга	9
3.2.1. Програм реедукације психомоторике	9
3.2.2. Програм рада логопеда.....	9
3.2.3. Програм корективно стимулативних вежби.....	10
3.2.4. Програм рада специјалног педагога	10
3.2.5. Програм рада психолога.....	11
3.2.6. Програм рада социјалног радника.....	12
3.3. Физичко окружење као димензија програма.....	13
4. Предшколска установа као место демократске и инклузивне праксе	16
4.1. Партнерство са породицом	16
4.2. Повезаност са локалном заједницом.....	16
4.3. Рад са децом и породицама из осетљивих група	18
4.4. Транзиција и континуитет у образовању	20
5. Предшколска установа као место рефлексивне праксе.....	21
5.1. Заједница рефлексивне праксе: развој праксе, професионални развој и јавно деловање	21
5.2. Вредновање кроз праћење и документовање остваривања предшколског програма	21

1. Полазне основе предшколског програма

Предшколски програм креиран је у складу са:

Законом о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ бр. 88 од 29. септембра 2017, 27 од 6. априла 2018 - др. закони, 10 од 15. фебруара 2019, 6 од 24. јануара 2020, 129 од 28. децембра 2021.године);

Законом о предшколском васпитању и образовању („Службени гласник РС“ број 18 од 26. марта 2010, 101 од 10. новембра 2017, 113 од 17. децембра 2017 - др. закон, 10 од 15. фебруара 2019, 129 од 28. децембра 2021. године);

Правилник о основама програма предшколског васпитања и образовања („Службени гласник РС – Просветни гласник“ 16/2018-1)

Правилник о ближим условима за остваривање припремног предшколског програма („Службени гласник РС“ број 5/2012-21);

Правилник о ближим условима и начину остваривања исхране деце у предшколској установи: 39/2018-24

Правилник о ближим условима и начину остваривања неге и превентивно-здравствене заштите деце у предшколској установи: 112/2017-104

Правилник о ближим условима и начину остваривања социјалне заштите деце у предшколској установи: 131/2014-8

Правилник о стандардима квалитета рада установе Службени гласник РС - Просветни гласник, бр. 14/2018 од 02.08.2018. године

Правилник о ближим условима за остваривање различитих облика и програма васпитно-образовног рада и других облика рада и услуга које остварује предшколска установа ("Службени гласник РС", број 80 од 13. августа 2021.)

Заснован је на анализи и процени ефеката програмских активности реализованих у протеклом периоду, специфичностима локалне заједнице, потреба и очекивања породица, могућностима установе.

2. Портрет установе

Основна и средња школа „9. мај“ основана је 1966. године и налази се у ужем центру Зрењанина у насељу популарно названом „Мала Америка“. Школа се бави васпитањем и образовањем деце са сметњама у психофизичком развоју. По свом оснивању смештена је у згради сазиданој давне 1903. године и као таква представља споменик културе који подлеже заштити Завода за заштиту споменика. Школа је основана као одговор на све веће потребе локалне заједнице за адекватним образовањем и збрињавањем деце и омладине са сметњама у психофизичком развоју. Од 1989. године у оквиру школе постоји и

предшколска развојна група са циљем раног третмана ублажавања и отклања постојећих развојних сметњи и стварања стимулативне средине за складан интелектуални, емоционални и социјални развој личности сваког детета.

2.1. Локално окружење

Најзначајнијим природним обележјем окружења школе може се сматрати река Бегеј на чијим обалама лежи град Зрењанин. Свакодневне шетње кејом, са децом, дуж обала ових језера осим рекреативне имају и едукативну улогу.

Пешачка зона у центру града окружена је старим зградама раскошне и за овај крај препознатљиве архитектуре, и представља омиљено место за шетњу и дружење, нарочито младих и родитеља са малом децом.

У непосредној близини школе налази се пространи парк богат зеленилом, идеалан за организовање активности на отвореном типа полигона, сакупљања плодова, као и активности усмерене на очување животне средине.

Неколико дечјих игралишта у близини школе ушуканих између стамбених зграда и заклоњених од буке идеална су места за развијање спретности, стрпљења, превазилажење препрека као и социјализацију са другом децом.

Надомак Зрењанина смештен је специјални резерват природе „Стари Бегеј – Царска бара” у коме се деца током излета могу упознати са разноврсношћу биљних и животињских врста, у чијем оквиру централно место заузима богатство птичјег света - орнитофауне.

Музеј, библиотека, позориште, културни центар, музичка школа, градски стадион, градски базен су места заједничких активности и радионица, али и места где деца и васпитачи трагају за одговорима на питања у оквиру тематике којом се групе баве

Везе са окружењем најпре се остварују у оквирима које одређује породица, да би се, поласком детета у вртић, оно укључило у процесе којима се те везе проширују и даље обогаћују. Ми у школи се трудимо да све расположиве ресурсе у окружењу (природне, културно-историјске, образовне, рекреативне...) у највећој могућој мери користимо, како бисмо код деце изградили осећање да припадају свом окружењу и да оно припада њима.

2.2. Организациона структура установе

Школа је верификована и за:

Предшколско образовање и васпитање са припремним предшколским програмом (за предшколске васпитне групе за децу са сметњама у развоју);

У складу са тренутним могућностима и расположивим капацитетима, организује се рад за четири развојно предшколске групе деце, узраста од три године до поласка у школу. Од тога једна група је млађа развојна, а три су припремно предшколске развојне групе. За све групе организован је целодневни боравак деце.

Са децом ради укупно осам дефектолога - васпитача. Индивидуални рад са децом обавља: један логопед, два реедукатора психомоторике, један дефектолог-наставник корективно стимулативних вежби у посебним условима, а саветодавни рад са децом и породицама обављају и специјални педагог, психолози и социјални радник који су запослени у нашој школи. Сви кадрови ангажовани у васпитно-образовном раду су квалификовани и стручно оспособљени за рад са децом са сметњама у развоју и инвалидитетом. Васпитни рад се обавља на српском језику у све четири групе.

За потребе деце у васпитним групама ангажовани су и здравствени радници. О квалитету исхране деце старају се куварице.

Основни облик рада у свим васпитним групама је целодневни боравак који се организује сваког радног дана од 7:00 до 16:00 часова. Нерадни дани су субота и недеља, као и државни и верски празници. У току ученичких распуста организују се дежурства дефектолога васпитача у зависности од броја деце чији су родитељи исказали потребу за боравком деце у току радних/ненаставних дана. Организација рада прешколско развојних група, саставни су део Годишњег плана рада школе.

2.3. Култура установе: мисија и мото установе

Мисија школе „9. мај“ је да стварамо безбедну и повољну физичку и социо-емоционалну средину подстицајну за психо-физички развој и напредовање деце унутар које ће се деца осећати сигурно, заједно са родитељима као активним партнерима у васпитању, а отворени за сарадњу са установама из локалне заједнице. У нашој установи свако дете је личност са својим јединственим могућностима и једнаким правима да се његова јединственост препозна и уважи. Деца кроз учење, дружење и игру упознају себе и свет око себе, долазе задовољни и одлазе обogaћена новим знањима, искуствима и доживљајима. Сваком детету пружимо подршку током процеса едукације, пратећи његов лични темпо развоја и флексибилном организацијом рада испуњавамо њихове потребе. Стварамо могућност да породице активно учествују у васпитању своје деце, а практичари (васпитачи, стручни сарадници и други стручњаци) да имају прилику да испоље своју аутономију, креативност и професионалност уграђену у тимски рад.

Наша Визија је да постанемо установа, која може да обухвати што већи број деце са свим својим особеностима, која расту и развијају се у богатој и квалитетној васпитно-образовној средини подстицајној за развој и напредовање, уз активно учешће родитеља као партнера у васпитно-образовном процесу, у атмосфери позитивне професионалне комуникације и стручне компетенције запослених, а кроз активну укљученост заједнице током свих процеса. Желимо да наш вртић буде место заједничког живљења у коме се подршка учењу и развоју деце остварује кроз заједничко учешће деце и одраслих као аутентичних људских односа и заједништва у ситуацијама. Васпитно образовна установа која ће ићи у корак са временом и уносити новине како у раду, тако и у училима у складу са потребама деце, родитеља и окружења.

МОТО: ШКОЛА ЗАДОВОЉНИХ УЧЕНИКА, НАСТАВНИКА И РОДИТЕЉА!

3. Предшколска установа као место реалног програма васпитно-образовног рада

Програм се гради кроз заједничко учешће свих учесника – деце, породице и васпитача у конкретном контексту, засновано на концепцији Основа предшколског програма „Године узлета“ („Службени гласник РС – Просветни гласник“ 16/2018-1). Програм је израњајући, односи се на конкретну децу, њихове породице и развија се уважавајући специфичности животног окружења породица и вртића.

Програм је вођен принципима развијања реалног програма датим у Основама предшколског програма: принцип усмерености на односе, принцип животности, принцип интегрисаности, принцип аутентичности, принцип ангажованости и принцип партнерства.

Наведени принципи подржавају грађење и неговање односа уважавања, сарадње, одговорности и заједништва. Заједништво је организовано око смислених ситуација (интегрисаног) учења које израњају из искуства, питања, догађаја, збивања у групи и заједници. Сваки члан заједнице је уважен у својој аутентичности и негује се индивидуализовани приступ сваком детету. У развијању програма фокус је на уважавању перспективе деце и породице и повезивању са локалном заједницом.

3.1. Васпитно-образовни програм као израњајући програм заједничког живљења

Планирање васпитно - образовног процеса настаје и развија се у заједништву деце, родитеља и васпитача. Програм који настаје је смислено повезан са контекстом и истраживањима релевантим деци и одраслима у заједници.

Планирање је тематско или пројектно, засновано на интегрисаном приступу учења у коме постоји јединство доживљаја, мисли и делања. Процес планирања је стваралачки (није унапред дат) и одражава реалност живота групе, смислен је заједници а доноси измене у простору и креираним ресурсима. У процес планирања укључени су и родитељи а васпитач планира места у локалној заједници у којима деца могу да проширују искуства везана за тему или пројекат. Циљ у планирању није доћи до брзог решења или овладати неким знањима већ планирање подршке процесу учења засноване на принципима развијања реалног програма.

Оквирни програм рада по темама који се у зависности од потреба деце и породице и могућности установе мења.

ТЕМА	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ОКВИРНЕ АКТИВНОСТИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ДОБРОБИТИ ЗА ДЕТЕ
1. Животно-практичне ситуације	Васпитачи – дефектолози Родитељи Стучна служба	Самопослуживање, лична хигијена, хигијена простора, имитација одраслих и деце у обављању рутине, у здравом телу – здрав дух, брига о околини, развијање симболичког изражавања, рад на свакодневним активностима	Септембар Октобар	Дете се осећа: - Добро и витално - Задовољно и срећно - Припадником заједнице вртића и шире заједнице - Усклађено са правилима, нормама и захтевима окружења
2. Саобраћај	Васпитачи – дефектолози Родитељи Службено лице-полицајац Наставници средње школе Стучна служба	Правила у саобраћају, знакови поред пута, превозна средства, исцртан полигон – стаза, упознајмо чика полицајца, игра улога, мајсторије-сервис за бицикле, кроз догађаје решавамо конфликтне ситуације	Новембар	Дете ће бити: - Укључен/а у заједницу вршњака и вртића - Укључен/а у разноврсне, креативне сврсиходне активности - Окружена довољно познатим и истовремено новим изазовима
3. Празничне чаролије	Васпитачи – дефектолози Родитељи Локална заједница Стучна служба	Обележавање значајних празника, новогодишње радионице, новогодишња журка, моје жеље, Божићне радости, фризуријада, китимо јелку, израђујемо украсе/капе, новогодишњи маскенбал, посета позоришту	Децембар Јануар	Дете ће бити: - Укључен/а у заједницу вршњака и вртића - Укључен/а у разноврсне, креативне сврсиходне активности - Окружена довољно познатим и истовремено новим изазовима

4. Мали еколози	Васпитачи Наставници ликовног Родитељи Локална заједница	Бринемо о природи, еколошка заклетва, екологија, чувамо нашу планету, еко-химна, рециклирање, радионице-уознавање са различитим алатима, истраживачке активности, еколошке изложбе, интерактивне приче, кућни љубимци	Фебруар Март	- Прихваћен/а у својој јединствености - Физичко активно Дете ће моћи: - Да упознаје свет око себе - Да се изражава на различите начине - Да спознаје своје снаге и могућности - Да опслужује себе
5. Пролеће у мом крају	Васпитачи Родитељи Стручна служба Локална заједница	Садња биљака, прављење компоста, годишње доба пролеће, Дан планете Земље, шетње - у здравом телу здрав дух, истраживање природе, буђење биљног и животињског света, радови људи у пролеће, игре уз музику, креативне радионице - најлепши балкон у мом крају	Март Април	Дете ће умети: - Да управља својим емоцијама и разуме емоције других - Да решава конфликтне ситуације - Да прихвата себе - Да прихвата промене, да буде отворено и флексибилно
6. Здрава храна	Васпитачи Родитељи Баке са пијаце Стручна служба	Правимо јеловник, воће-поврће, стимулишемо чуло мириса и укуса, здрава-нездрава храна, посета пијаци, маштовита воћна салата, радионица на тему здраво/нездраво, пирамида исхране, посета расаднику	Мај	
7. Летње авантуре	Васпитачи Родитељи Локална заједница Стручна служба	Упознајмо Царску бару, царство птица, вожња бродифем, музички квиз, посета зоо врту, годишње доба лето, летње освежење, игре без граница	Јун	

3.2. Понуда програма и услуга

У оквиру предшколског васпитања и образовања школа нуди програме којима се остварује додатна подршка у васпитању и образовању деце.

3.2.1. Програм реедукације психомоторике

Деца млађих и предшколских развојних група обухваћени су радом реедукатора психомоторике и свако дете има могућност индивидуалног рада са једним до два часа недељно.

Вежбе опште реедукације психомоторике имају за циљ да преко кинестезије и свих чула, истовремено обнове дететова искуства о себи, у односу на простор и време и о себи у односу на другог.

Вежбе реедукације психомоторике спроводе се индивидуално са по један до два часа по ученику на недељном нивоу, а по потреби изводе се и психомоторне вежбе у оквиру развојних група.

Задатак ових вежби је да допринесу развоју моторике код детета, подстичу развој чулног опажања, допринесу емоционалном и социјалном развоју детета, да развију и богате сензорна и психомоторна искуства детета, да олакшају усвајање нових искустава и знања детета, као и да допринесу бољој мотивацији, пажњи и постизању бољих успеха у учењу.

3.2.2. Програм рада логопеда

Рад логопеда се спроводи у циљу ублажавања говорних поремећаја који отежавају вербалну комуникацију и обухвата подстицање говорно-језичког развоја, када је исти испод нивоа предвиђеног за узраст детета.

Логопедским третманом, који је индивидуални, обухваћена су деца са комбинованим говорним поремећајима, који захтевају дуг и систематичан рад.

Рад логопеда обухвата:

- Утврђивање говорно језичког статуса ученика (логопедска дијагностика)
- Индивидуални корективно-педагошки рад
- Сарадња у израда ИОП
- Сарадња у израда ИПП
- Планирање и програмирање индивидуалног корективног рада
- Рад на унапређењу образовно васпитног рада – учешће у раду стручних већа (активи)
- Саветодавни рад и сарадња са родитељима и старатељима
- Стручно усавршавање и истраживачки рад
- Учесће у раду стручних органа школе

- Сарадња са ужом и широм друштвеном средином – размена искустава са здравственим, социјалним и образовним установама
- Учешће у процесу самовредновања рада школе и појединачној реализацији планираних активности (извештаји, анкете, упитници)
- Вођење документације

Васпитно-образовни задаци логопеда су:

- да се развију говорно-језичке способности до одговарајућег нивоа, које ће у границама психофизичких могућности ученика омогућити остваривање циљева и задатака основног васпитања и образовања;
- да се помоћу говора ученици социјализују и оспособљавају за свакодневни живот и рад;
- да се отклоне блажи и тежи облици говорних поремећаја који представљају сметњу успешној говорној комуникацији у школи и ван ње;
- да се пружи непосредна помоћ породици и тиме допринесе разумевању проблема и правилном односу према детету.

Пошто су говор и мишљење повезани, рад логопеда некада превазилази границе онога што се дефинише као развој говора, већ укључује и рад на општем оспособљавању детета за разне животне ситуације.

3.2.3. Програм корективно стимулативних вежби

Деца млађих и предшколских развојних група обухваћени су радом дефектолога-наставника корективно стимулативних вежби у посебним условима-корективна гимнастика и свако дете има могућност индивидуалног рада са једним часом недељно.

Наставник корективне гимнастике се бави превенцијом, детекцијом, дијагностиком и третманом поремећаја моторике, која се огледа у слабој покретљивости, недовољној координисаности покрета, оштећењима fine моторике, успореним сензомоторним и психомоторним функцијама. На корекцији ради наставник индивидуалне наставе.

Третмани наставника корективне гимнастике имају за циљ постизање оптималног степена функционисања, а сходно захтевима, потребама и способностима сваког детета. Активности, које се предузимају у циљу третмана, замишљене су тако да задовоље дечију потребу за игром, а да истовремено, испоштују све захтеве организованог и циљаног третмана.

3.2.4. Програм рада специјалног педагога

Применом теоријских и практичних сазнања, специјални педагог доприноси остваривању и унапеређењу васпитног рада и безбедности деце у установи у складу са циљевима и принципима васпитања и образовања, стандардима дефинисаних Законом о основама система образовања васпитања, као и посебним законима.

Задаци рада специјалног педагога су следећи:

- Стварање оптималних услова за развој деце и остваривање васпитно-образовног рада,
- Учествовање у праћењу и подршци развоја детета
- Подршка јачању васпитачких, компетенција и њиховог професионалног развоја,
- Учествовање у праћењу и вредновању васпитног рада и предлагање мера које доприносе обезбеђивању ефикасности, економичности и флексибилности рада установе,
- Учествовање у праћењу и вредновању остварености општих и посебних стандарда постигнућа деце и предлагање мера за унапређивање,
- Подршка отворености установе према педагошким иновацијама,
- Развијање сарадње установе са породицом и подршка васпитним компетенцијама родитеља, односно старатеља,
- Сарадња са другим институцијама, локалном заједницом, стручним и струковним организацијама од значаја за установу,
- Стално стручно усавршавање и праћење развоја дефектолошке, специјално-педагошке науке и праксе.

Области у којима специјални педагог остварује свој рад су следеће:

- Планирање и програмирање васпитног рада
- Праћење и вредновање
- Рад са васпитачима
- Индивидуални рад са децом
- Рад са родитељима/законским заступницима
- Рад са директором, стручним сарадницима, педагошким асистентом и пратиоцем ученика
- Рад у стручним органима и тимовима
- Сарадња са надлежним установама, организацијама, удружењима и локалном самоуправом
- Вођење документације, припрема за рад и стручно усавршавање

3.2.5. Програм рада психолога

Циљ рада стручног сарадника - психолога у предшколској установи јесте развијање квалитета праксе предшколске установе кроз: развијање културе предшколске установе као заједнице учења и развијање квалитета програма васпитно-образовног рада.

Задаци стручног сарадника су:

- да својим компетенцијама осигура уважавање принципа и циљева предшколског васпитања и образовања;
- да саветодавним радом и другим облицима рада доприноси унапређивању васпитно-образовног рада;

- пружа стручну подршку деци, родитељима, односно њиховим законским заступницима, васпитачима, директору по питањима од значаја за васпитање и образовање;
- остварује сарадњу са родитељима, односно другим законским заступницима, другим запосленима у установи, као и са представницима надлежних институција и различитих организација заступајући интерес деце и делатности у целини.

Послови стручног сарадника - психолога реализују се у оквиру подручја:

- стратешко (развојно) планирање и праћење праксе предшколске установе;
- развијање заједнице предшколске установе;
- развијање квалитета реалног програма учешћем на нивоу вртића;
- учествовање у формирању васпитних група, избору и распореду дефектолога - васпитача у васпитне групе;
- сарадња са дефектолозима - васпитачима и породицом на препознавању, указивању значаја и креирању окружења у којем су деца заштићена од насиља, злостављања и занемаривања;
- подршка запосленима у њиховом професионалном и личном развоју (отпорност на стрес и изгарање на послу, лични развој и самоактуализација, мотивација и позитиван однос према послу);
- подршка дефектологу - васпитачу за остваривање учешћа деце са сметњама у развоју у активностима у локалној заједници, а нарочито активностима које укључују и децу из типичке популације;
- подршка деци и породици у превазилажењу тешкоћа у периодима транзиције;
- пружање психолошке помоћи детету које има развојне, емоционалне и социјалне тешкоће, проблеме прилагођавања, проблеме понашања;
- сарадња са родитељима, педагошким асистентима и личним пратиоцима у остваривању додатне подршке деци;
- саветодавни рад са родитељима, посебно у осетљивим периодима за породицу;
- успостављање сарадње са школом у циљу остваривања континуитета у раду са децом, посебно децом којој је потребна додатна подршка.

3.2.6. Програм рада социјалног радника

Постојањем потребе породице за збрињавањем мале деце за време радних обавеза њихових родитеља и за пружањем помоћи породици у остваривању њене репродуктивне, заштитне, емоционалне, социјалне, васпитне и економске функције, као и задовољавање дечјих развојних потреба, основни су услови за оснивање и постојање предшколских установа.

Социјални рад као професија је првенствено хуманог карактера, социјални радник-стручни сарадник настоји да помогне људима у превладавању социјалних недаћа, до којих може доћи услед здравствених и породичних проблема, сиромаштва, незапослености, недовољне едукованости...

Делатношћу социјалног радника-стручног сарадника, поред пружања помоћи породици, обезбеђују се и социјална сигурност и социјализација деце, уједначавње услова за њихов развој, подстицање њихових развојних могућности, одговарајућа заштита деце изложена разним облицима ризика и посебна заштита деце ометене у развоју.

Послове социјалног рада и социјалне заштите у установи обавља стручни сарадник – социјални радник, у складу са законом, а треба напоменути и подвући важност холистичког приступа у раду.

Социјални рад у установи остварује се на начин да се обезбеди:

- допринос социјалној сигурности и стабилности породице;
- допринос васпитној функцији породице;
- допринос остваривању социјалних права и правде за децу;
- превенција социјалних проблема деце на најранијем узрасту;
- постизање оптималне усклађености између потреба и интересовања деце и породице за укључивањем у предшколско васпитање и образовање и понуде различитих облика и програма за децу и породице;
- подршка социјализацији детета и његовом активном укључивању у колектив и ширу друштвену заједницу;
- очување и унапређење породичних односа;
- ублажавање последица сиромаштва и социјалне искључености;
- превенција и заштита деце од насиља, занемаривања и злостављања;
- уклањање последица занемаривања и злостављања деце у сарадњи са институцијама у локалној заједници;
- стварање квалитетних услова за раст, развој и учење предшколског детета;
- заштита деце изложене ризицима;
- подршка инклузији деце са сметњама у развоју.

Социјално-заштитна функција у установи реализује се:

- на нивоу предшколске установе и васпитне групе;
- у раду са децом и родитељима, односно старатељима;
- у раду са запосленима;
- у сарадњи са локалном заједницом.

3.3. Физичко окружење као димензија програма

У правилнику о основама програма предшколског васпитања и образовања наводи се: „Физичко окружење на директан начин обликује положај детета у програму. Односи који проистичу из физичког окружења и којима се истовремено обликује физичко окружење чине непосредну средину за учење. Простор нипошто није нешто дато по себи, независно од програма, већ обрнуто, он на најдиректнији и најконкретнији начин одржава концепцију програма и мора бити у складу са концепцијом основа. Због тога васпитач нарочиту пажњу посвећује простору, његовом сталном реструктурирању, развијању, обогаћивању и осмишљавању.“

У оквиру наше школе, налазе се четири просторије предвиђене за четири групе предшколаца, три припремно предшколске групе и једна за млађу развојну групу, трпезарија, купатило са два тоалета и туш кабином, приручна кухиња, школско двориште, сала за физичко, сензорна соба.

Просторије вртића - Свака просторија је опремљена полицама које се налазе довољно ниско како би им свако дете имало приступ, ормарима, столовима, столицама, играчкама, постерима, струњачама, теписима, креветићима, јастуцима, покривачима, струњачама, тракастим завесама. У свакој просторији се налазе разна дидактичка средства, која делују стимулативно на децу. То су друштвене игре, играчке, коцкице, бојице, пластелин, темпере, колаж папир, рачунаљке, разни постери итд. Просторије су повезане, те омогућавају другачију организацију рада, тј. формирање кутка за различите активности и „циркулисање“ деце у простору.

Деца доручкују и ручају у трпезарији школе

Кухиња задовољава професионалне стандарде. Функционална је и у њој се припремају оброци за децу у складу са њиховим развојним и здравственим потребама.

Школско двориште је пространо, осигурано капијом како би деца била безбедна, украшено је биљкама, травом, као и фудбалским и кошаркашким теренима.

Сала за физичко је пространа и прегледна просторија у коју деца одлазе у време својих планираних физичких активности. Она поседује велике прозоре, како би било што више дневне светлости. Опремљена је гредама, столовима за стони тенис, кошевима, струњачама, обручима, разним играчкама, џаковима за бокс, клупама, координационим мердевинама, вијачама, лоптама за пилатес, головима за мали фудбал, лоптама за фудбал, кошарку, одбојку.

У сензорну собу деца редовно одлазе на третмане. Пут до сензорне собе се одвија степеницама, где имамо јасне приказе стрелицама да дете треба да се држи десне стране, (обележено жутом бојом), а у повратку левом страном (обележено црвеном бојом.) Сензорна соба је опремљена меканим зидним и подним облогама, струњачама и јастуцима. У њој се налазе елементи за визуелну стимулацију, тј тубе испуњене водом, које заједно са мехурићима стварају посебан визуелни ефекат. Уколико се на тубу прислони уво, могу се чути звуци који потичу од мехурића. Светлост у тубама се може мењати и преко тастера, тако да је њихова функција вишеструка и интерактивна. Постоје и светлећа оптичка влакна која стимулишу чуло вида, а уједно се могу и савијати и обмотавати око делова тела. Светлосни пројектори на зидовима стварају интересантне пројекције, а ротирајућа диско кугла ствара тачкасту светлост и различите светлосне ефекте. Такође, у сензорној соби постоји и огледало које појачава ефикасност сензорне собе. Поред визуелних, постоје и елементи за аудитивну стимулацију. Вибрирајућа музичка фотеља са уграђеним звучником, који је повезан за музичким уређајем. Лежећи на њој осећају се вибрације у ритму, а може да се слуша и музика.

Локације у заједници- у непосредној близини школе, као део физичког оокружења се користе у едукативне сврхе и истраживање (језеро, паркови и сл.) Близина установа културе (позориште, музеј, културни центар) и седиште месне заједнице се користи да се у сарадњи са локалним институцијама развија реални програм.

Распоред активности

Распоред активности је предвиђен тако да свако дете у периоду од 06:50 до 08:00 долази у вртић, одлази у своју просторију и уз помоћ васпитача оставља своје ствари на место које му је предвиђено налепницама са именом. Рутина је веома важна, као и флексибилност.

Распоред активности-развијне и припремно предшколске групе

06:50-08:00 Пријем деце

08:00-08:20 Договор о ритму дана

08:20-08:30 Прање руку и припрема за доручак

08:30-08:50 Доручак

08:50-09:00 Тоалет

09:00-10:30 Активности по групама и боравак деце на ваздуху

10:30-11:20 Слободне активности

11:20-11:30 Припрема за ручак

11:30-11:50 Ручак

11:50-12:00 Припрема за одмор (спавање)

12:00-14:00 Поподневни одмор (спавање)

14:00 – 16:00 Васпитне активности и испраћај деце кући

08:00-15:00 Индивидуална настава-Према распореду индивидуалних наставника (логопедске вежбе, вежбе реедукације психомоторике, вежбе корективне гимнастике)

10:00-11:00 Сала за физичко

09:00-11:00 Шетње. Када време дозволи, планирају се у току пре поднева.

10:00-11:00 Базен- Децу воде родитељи који су дали сагласност и један дефектолог васпитач.

10:00-11:00 Прослава рођендана- Одлазак у играоницу једном у три месеца, или прослава појединачних рођендана у заједничком простору.

4. Предшколска установа као место демократске и инклузивне праксе

4.1. Партнерство са породицом

Породица је примарни и најважнији васпитач деце. Партнерство са породицом се гради кроз узајамно поверење и поштовање, сталну отворену комуникацију и дијалог, као и препознавање и уважавање јединственог доприноса и снага сваке стране путем неговања емпатије, осетљивости и уважавања различитих перспектива. Оно се огледа и у заједничком доношењу одлука, као и спремности на договоре и промене. Неговањем рефлексивности у раду практичари унапређују своје компетенције које се односе управо на развијање партнерства са породицом, кроз дијалог и размену у оквиру малих заједница практичара на нивоу вртића и установе. Родитељи су укључени у процес рада и вредновања квалитета Установе у оквиру следећих саветодавних и стручних тела: Савет родитеља, Клуб родитеља и наставника, Тим за развојно планирање и Тим за самовредновање. Разматрајући актуелна питања из живота Установе која се тичу њихове деце, породице учествују у доношењу одлука, решавању проблема, превазилажењу изазова, унапређивању квалитета рада. Поред учешћа родитеља у раду саветодавних и стручних тела, подржава се активно учешће породице у непосредном животу и раду предшколских група. Стварају се могућности и прилике да породице одлучују и активно доприносе васпитању и образовању своје деце: родитељски састанци, осмишљавање и реализовање различитих радионица, неговање родитељских иницијатива, креирање постера, штампаних и видео материјала којима се родитељи позивају на учешће. Предвиђени су различити видови сарадње са родитељима, као и бројне прилике за заједничко живљење, дружење и грађење квалитетних односа, међусобно упознавање и размену. Партнерство се гради од почетка, већ на првим родитељским састанцима. Припремљена су обавештења о процесу адаптације, игри, иницијативи, организацији живота и рада у вртићу; упитници о навикама и особинама детета. Индивидуални (саветодавни, информативни...) разговори и подршка родитељским компетенцијама од стране васпитача, логопеда, реедукатора психомоторике и психолога су породици на располагању свакодневно. Континуирано се остварује сарадња и размена информација о развоју и напредовању и социјалном функционисању детета унутар наше школе и са другим институцијама које се баве бригом о деци (центар за социјални рад, интерресорна комисија), током свих транзиционих периода.

4.2. Повезаност са локалном заједницом

Локална заједница чини друштвени и културни контекст у коме дете одраста, као и шире окружење које обухвата физичку и социјалну средину (различите установе, институције, организације, различите социјалне групе). Локална заједница је група људи повезаних истим окружењем, културолошким навикама и практичним интересима. Родитељ је део локалне заједнице, а он је први који упућује своје дете у то како да постане део заједнице и како се укључује у друштво. Да би дете укључивање у друштвену средину

прихватило са радошћу и да би се осећало безбедно и сигурно потребно је да оно приликом првог доласка у вртић уочи пријатељски однос васпитача са његовим родитељем. За дете је заједница пре свега његово непосредно окружење - породица, вртић и друге институције и места које посећује (дом здравља, места за изласке и забаву, продавнице, игралишта и сл.). Развојно предшколске групе при школи „9. мај“ су место живљења детета, и постоје да би задовољиле потребе деце и родитеља, затим испуњава све друштвене потребе и услове, а са овим својим значајем је центар локалне заједнице. Она и њени програми имају ефекат на развој деце само онда када му пружају прилику да буде „своје“, а то значи да може да мења, да се сам мења и да се развија, а то Установа постиже програмом који укључује родитеље и локално окружење. Да би предшколско васпитање и образовање предшколске деце прерасло у друштвено васпитање, неопходно је да се вртић повеже са друштвеном средином и да се отвори за шири утицај друштвене средине. Захваљујући свом проактивном приступу, развојно предшколске групе при школи „9. мај“ су видљиви субјект, активан партнер и учесник у дешавањима у граду. Деца учешћем у заједници, користећи њене ресурсе и просторе, развијају нова знања, осећање припадништва и заједничког социјалног учешћа, властиту вредност и идентитет. Наша установа тежи повећању видљивости и промовисању значаја квалитетног раног васпитања и образовања у заједници, континуирано развијајући сарадњу, партнерство, и умрежавање са свим актерима који доприносе подршци раног развоја деце. Креирањем подстицајнијих услова за децу и породицу подржавају се добробити, остварују међусобни позитивни утицаји и дугорочно подиже општи квалитет живота у заједници. Тежимо да промовишемо слику о детету као компетентној, активној особи која има право и могућности да активно учествује у обликовању заједнице у којој живи. Користимо различите ресурсе и просторе у заједници за реализацију активности (отворене просторе, институције образовања, културе и спорта итд.) и учествује у различитим дешавањима у локалној заједници (прославе, фестивали, акције). Промовисање развојно предшколских група при школи „9. мај“ у локалној заједници остварује се и кроз учешће у многобројним акцијама и манифестацијама у граду и кроз повезивање са другим образовним програмима и организацијама које се баве децом и породицом. Остварујемо партнерства и сарадњу и са привредним, пословним и услужним организацијама, које пружају подршку у реализацији неких активности или акција. Сарадња са основним школама се континуирано одвија кроз заједничко учешће на манифестацијама. Установа о свом раду и актуелним дешавањима информисае родитеље и заједницу путем веб сајта установе, вибер групе за родитеље и васпитаче, а комуникација са породицама одвија се и путем других онлајн канала комуникације

Програм сарадње са локалном заједницом одвија се кроз годишњи план рада.

Сарадња се остварује са следећим институцијама:

- Основним школама у нашој општини, сарадња се реализује са учитељима, стручним сарадницима и директорима школа;

- Здравственим установама; Дом здравља (систематски прегледи, посета стоматолошкој ординацији, превентива)
- Градска библиотека;
- Установама културе: сарадња са позориштима и појединим уметницима биће остварена кроз сусрете одласком у аутентични амбијент, позоришта, ради потпуног уметничког доживљаја;
- Посете градском музеју;
- Посете градским играоницама;
- Спортски центар: градска хала спортова;
- Деца из старије предшколске групе ће посетити комуналне институције на нашој Општини (пијаци, ресторан);
- Сарадња са другим предшколским установама у граду;
- Градским базеном;
- Локалне привредне и услужне организације (фабрике, занатске радње, банке, тржни центри...) буду места реализације програмских активности или учествују у активностима у вртићу;
- Сарадња са одређеним институцијама као што су: „Царска бара“, органи безбедности (полиција, ватрогасци);

Сарадња са локалном заједницом одвијаће се кроз културну и јавну делатност, што подразумева и долазак у госте деци књижевника, музичара, глумца, спортиста, песника, свештеника.

4.3. Рад са децом и породицама из осетљивих група

Породица као први и основни васпитач детета није непроменљива и подложна је многим кризама током раста детета и у том смислу свака породица може да буде осетљива. Породице, а нарочито породице са децом са сметњама у развоју, често трпе и дискриминацију и социјалну искљученост. Све су то ситуације када је породици потребна подршка и зато наша установа препознавањем и адекватним реаговањем кроз своје програме пружа различите врсте подршке усмерене на најбољи интерес и добробит детета.

Пружити подршку породици значи пре свега наћи заједничко разумевање изазова пред којим се налази, а затим и разумевање потреба које породица има да би се успешно прилагодила и задржала континуитет квалитетног старања о детету.

Путем едукације свих запослених у установи радимо на повећању отворености и осетљивости за инклузивност и унапређивање компетенција за планирање и реализацију васпитно-образовног рада и различитих облика додатне подршке деци и породицама.

У нашој школи функционишу Тим за инклузију и Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања као вид систематске подршке унапређивању и развијању инклузивне културе установе, неговању инклузивне праксе, развијању културе недискриминације, партиципације, ненасиља и прихватања. Наш циљ је креирање инклузивне и културе недискриминације и културе ненасиља установе кроз: уважавање

права све деце на васпитање и образовање, уважавање родне, културне, здравствене и сваке друге различитост; развијање осетљивости на дискриминацију; подршку детету као компетентном бићу усмереношћу на добробит детета и подршку његовим потенцијалима и активном учешћу у животу вртића и локалне заједнице; грађење партерства са породицом и локалном заједницом у циљу остваривања добробити детета.

Рад са децом у развојно предшколској групи реализују васпитачи-дефектолози по општим основама предшколског програма са додатним мерама индивидуализације уз израду ИОП-а. Основе програма васпитно образовног рада са децом у развојној групи покривају све области индивидуалног развоја детета са циљем да задовоље основне потребе игре, учења и прилагођавања. Програм се реализује у васпитним групама са малим бројем деце (од 4 до 6) које омогућавају индивидуални рад са сваким дететом. Конкретни програме васпитно-образовног рада за поједино дете или мању групу деце планирају се и изводе одабирајући садржаје, захтеве и материјале и распоређујући их у складу са потребама и могућностима сваког детета или мање групе у партнерству са породицом.

Сва деца укључена у наше развојне групе остварују и право на континуиран, детету прилагођен, индивидуални рад са редукатором психомоторике, логопедом, као и рад са наставником корективне гимнастике тј. соматопедом. Третмани се реализују у специјализованим кабинетима и у сензорној соби.

У нашој установи раде и медицински техничари задужени за негу и превентивну здравствену заштиту деце. Њихов основни задатак је подршка развијању здравих стилова живота код деце и здравствено-васпитни рад са родитељима, односно другим законским заступницима деце, у циљу очувања и унапређења здравља и правилног раста и развоја деце.

Такође, детету и породици у нашој установи подршку пружају и психолози, социјални радник и специјални педагози у виду непосредног рада са дететом и саветодавног рада са породицом.

Осим индивидуалног саветодавног рада стручњака, породицама наших ученика пружамо подршку и омогућавамо додатну едукацију у оквиру Клуба родитеља и наставника.

Школа, у сарадњи са локалном самоуправом, Црвеним крстом града Зрењанина и појединачним донаторима за децу која похађају наше предшколске развојне групе обезбеђује: месечну карту за превоз детета и родитеља пратиоца или рефундацију путних трошкова; бесплатну исхрану (доручак и ручак) за свако дете; наставни материјал потребан за рад; новогодишње поклоне; гардеробу и обућу за децу и породице ниског социоекономског статуса.

Кроз многобројне програме који се реализују у оквиру наше школе негујемо културу ненасиља, културу различитости и интеркултуралности. Сваке године обележавамо Дан

особа са Дауновим синдромом, Дан особа са Аутизмом, међународни дан Рома, Дан борбе против вршњачког насиља, организујемо Инклузивне спортске игре. Негујемо културу различитости кроз поштовање празника свих традиционалних верских заједница и подржавање језика националних мањина.

Наши запослени, дефектолози редукатори психомоторике и логопеди у оквиру Тима за пружање дефектолошке подршке, пружају додатну подршку деци са сметњама у развоју у типичним вртићима, њиховим породицама као и запосленима тих вртића.

4.4. Транзиција и континуитет у образовању

Како би се обезбедио неопходан континуитет приликом преласка из предшколске групе у школско окружење важно је овом процесу приступити плански и организовано, а кроз системска решења која се могу прилагођавати индивидуалним потребама детета. Обзиром да унутар ОСШ “9.мај” не постоји јаслена група појам транзиције се односи на прелазак деце из предшколских група у први разред основне школе. Са активностима започињемо најкасније почетком другог полугодишта припремно предшколске развојне групе и настављамо их до средине првог полугодишта првог разреда.

У периоду транзиције, у сарадњи са породицом детета, предузимамо следеће активности:

- Процена - формирање одељења у зависности од броја деце према способностима, интересовањима и склоностима, а на основу тимске процене дефектолога, логопеда, психолога и социјалног радника. Предлагање простора у коме ће група деце боравити као и одабир будућег дефектолога за групу.
- Упознавање са особљем - организовање заједничких активности са дефектологом, радионице, међусобне посете, упознавање дефектолога са специфичностима деце, навикама, простором и начином игре у досадашњем простору.
- Упознавање школског окружења - посете просторијама у којима ће се одвијати настава, упознавање са будућом учионицом, савладавање степеника, упознавање са распоредом просторија у школи - сала за физичко, библиотека, трпезарије, учионице.
- Упознавање са децом - заједничке активности са децом која су на нижим разредима - спортске игре, креативне радионице у дворишту, сали, учионицама и унутар вртићких група
- Упознавање са системом рада у настави - организовање радионица конципираних као школски час, увођење појма звона, школске торбе, прибора, радних листова, свеске, пернице.
- Улога породице - саветодавни рад са родитељима по питању припреме за полазак у школу, радионице за родитеље на којима би се делила искуства родитеља садашњих ђака на нижим разредима и предшколаца. Индивидуални разговори родитеља са дефектологом и психологом, ублажавање стреса око прелазног периода њихове деце. Заједнички родитељски састанак - упознавање са детаљима, ритмом дана и начином рада на настави и у боравку.
- Улога околине - шетње по окружењу, организација еколошких радионица на којима би се дружили предшколци, будући прваци и чланови месне заједнице, пријем првака, добијање поклона.

5. Предшколска установа као место рефлексивне праксе

5.1. Заједница рефлексивне праксе: развој праксе, професионални развој и јавно деловање

Кључна подручја за развијање заједнице рефлексивне праксе и професионално оснаживање у нашој установи одређена су у складу са новом концепцијом Основа програма предшколског васпитања и образовања – „Годинама узлета“. Заједнице учења ће се креирати тако да подрже процес имплементирања нових Основа програма и развијају се уживо и онлајн. У заједницама учења практичара, сви узимају учешће. Учење организује око релевантних питања, проблематике из праксе и истраживања која покрећу практичари, или узимањем учешћа у истраживањима, пројектима и процесима заједно са релевантним установама.

Наша Установа континуирано гради и негује културу лидерског деловања свих запослених на свим професионалним позицијама. Усмерени смо на унапређивање квалитета васпитно - образовне праксе и развој улоге професионалца као заступника значаја раног развоја и квалитетног предшколског васпитања и образовања. Оваква слика о лидеру у вртићу свој одраз има у виђењу детета као компетентне особе, вртића као места живљења и заједничког грађења програма уз учешће свих: деце, родитеља, породице и локалне заједнице. Хоризонталне размене и истраживања практичара су основни ослонац развоја праксе и грађења односа заснованих на поверењу, уважавању, размени и узајамној подршци. У установи се реализују различити начини планирања и остваривања хоризонталног учења и истраживања практичара, чиме континуирано преиспитујемо теоријска и практична полазишта и сопствене праксе у дијалогу са колегама, породицом и децом.

Годишњим планом стручног усавршавања планирамо и редовно стручно усавршавање дефектолога васпитача и наставника индивидуалне наставе, путем акредитованих семинара.

Прилог:

Видео направљен у част 55. рођендана ОСШ 9. мај

<https://www.youtube.com/watch?v=GMdpLZNtKo8>

5.2. Вредновање кроз праћење и документовање остваривања предшколског програма

Праћење остваривања предшколског програма реализује се кроз праћење учења и развоја детета и праћење како се развија програм. Сврха праћења детета је потпуније разумевање дететовог развоја и учења и на основу тога пружање сталне подршке добробити детета. Сврха праћења развијања програма је континуирано грађење квалитета програма предшколског васпитања и образовања. Процес учења и развоја детета се прати и документује кроз дечји портфолио. Кроз портфолио се документује: напредовање детета

којим се истиче шта су јаке стране детета, дечја перспектива ситуација, активности и догађаја, као и начини пружања подршке детету. Развијање програма кроз теме/пројекте се документује кроз тематски портфолио. Тематски портфолио садржи план развијања теме и причу о теми. Користећи прикупљену документацију током процеса развијања теме, васпитач прави причу са пратећим фотографијама којом документује реализовану тему. Стручни сарадници и васпитачи заједно преиспитују квалитет програма кроз вредновање реалног програма у његовим носећим димензијама: средина за учење; квалитет односа; заједничко учешће; подршка диспозицијама за учење; инклузија, различитости и демократске вредности; сарадња са породицом и локалном заједницом. Оваква врста самовредновања не служи за процену рада васпитача и стручних сарадника већ су подаци добијени на овај начин основ за заједничко промишљање и промене праксе.

Вредновање квалитета рада врши се кроз спољашње вредновање квалитета рада установе и самовредновање. Самовредновање је континуирани процес преиспитивања постојеће праксе који се спроводи систематски и транспарентно унутар установе од стране запослених и служи за унапређивање рада запослених и развој установе у циљу остваривања добробити деце. Спроводи се кроз кључне области дефинисане Правилником о стандардима квалитета рада установе (Службени гласник РС - Просветни гласник, бр. 14/2018 од 02.08.2018. године). Циљ процеса и рада на областима самовредновања је грађење квалитетне праксе предшколске установе као заједнице учења и реалног програма васпитно-образовног рада са децом са једне стране, и афирмација предшколског програма у друштвеној и професионалној заједници, са друге стране. На почетку сваке радне године фокус стављамо на једну од кључних области. Акциони план обухвата ослушкивање заједничких потреба породице, предшколске установе, увида из праксе, специфичности вртића, породица деце, као и заједничког контекста учења. Акциони план садржи активности, носиоце и време реализације. У процес самовредновања квалитета рада укључујемо све оне којима је квалитет важан и који учествују у његовом грађењу: васпитаче-дефектологе, родитеље, децу, друге запослене, представнике локалне заједнице. Конструктивни предлози проистекли из размена између интересних група представљају полазиште за израду кључних докумената школе. Заједничка настојања усмерена су ка остваривању предложених мера за унапређење квалитета рада. Евалуација спроведених мера за унапређивање квалитета рада врши се на основу истраживања, анализа и извештаја, а усаглашеност планираних мера за унапређивање квалитета са проценом стања постиже се континуираном сарадњом Тима за самовредновање, Тима за обезбеђивање квалитета и развој установе, Стручног актива за развојно планирање и Стручног актива за развој школског програма.

ПРЕДСЕДНИК ШКОЛСКОГ ОДБОРА

Драгана Бачулов